

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Hr. Martin Henriksen ved jo, at SF kæmper for demokrati og ligestilling og den slags ting, både i Danmark og andre steder, og at vi vil tage opgøret med de kræfter, der ikke går ind for det, også her i landet.

Det, jeg synes er problemet med hr. Martin Henriksens udsagn, er, at hvis vi retter os alt for meget efter hr. Martin Henriksen, ender vi med, at den kompetence, der hedder interkulturel kompetence, bliver ringere. Og hvad vil det betyde? Det vil betyde, at vi klarer os ringere i fremtiden, både kulturelt og rent faktisk også økonomisk. Det bliver jo sådan i fremtiden, også økonomisk, at dette land får brug for meget mere multikulturel kapacitet og viden og forståelse. Det er sådan en verden, vi skal leve i, og vores børn kommer i hvert fald til at leve i den.

(Kort bemærkning).

Martin Henriksen (DF):

Jeg synes, det er noget af en påstand, at på et eller andet tidspunkt vil Danmark klare sig dårligt økonomisk, specielt set i lyset af, hvor godt Danmark klarer sig økonomisk i dag; det hænger jo ikke rigtig sammen.

Anerkender hr. Steen Gade ikke, at der ligger en værdi i at kende sig selv og sin egen kultur, og specielt at man gør børn – også indvandrerbørn – opmærksom på værdien af det, bl.a. i skoler og institutioner? Det er jo netop her, introduktionen og indgangen til det danske fællesskab sker. Jeg synes også, man burde erkende, at de danske værdier har noget med dansk kultur, dansk historie og danske traditioner at gøre. Mener SF ikke, det er virkelig relevant at fokusere på det?

Man taler om, at man vil kæmpe for demokrati rundt omkring i verden, men vi har jo parallelsamfund i Danmark, bl.a. på grund af den udlændingepolitik, som er blevet ført førhen, og her kan det næsten påstås, at der er udemokratiske tilstande. Der er ikke ligestilling, der er ikke forståelse for andre mennesker og andre kulturer, og det foregår her i Danmark. Det foregår i København, det foregår i Valby, det foregår mange steder i Danmark, og synes SF ikke, det vil være relevant at fokusere og lægge et massivt pres på de grupper, så de forstår, hvad det er for et samfund, de lever i, og deres børn vokser op i? Det er jo det, der er problemstillingen, og den

løser man altså ikke med et beslutningsforslag som dette.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det, man kan være sikker på, er, at man ikke løser den med Dansk Folkepartis opskrift, men til gengæld skal man tage alle de opgør, der er nødvendige, med folk, der ikke vil acceptere ligestilling mellem kønnene, ikke vil acceptere demokrati og ikke er for demokrati. Det skal gøres herhjemme.

Kl. 20.55

Problemet ved Dansk Folkepartis holdning er, at det manglende udsyn fører til snæverhed, og det betyder, at man ikke bliver velforberedt til den fremtid, vi alle sammen skal leve i. Det er det, der bekymrer mig ved Dansk Folkepartis holdning.

Jeg vil egentlig gerne blive verdensborger, for så er jeg europæer, så er jeg dansker, og så er jeg faktisk også thybo. Jeg er helt med på, at man har sine rødder, og at man skal få dem til at hænge sammen med den globale virkelighed, men hvis man tror, at man kun skal tænke på sine egne rødder og sin oldefars og tiptipoldefars rødder, går man galt i byen.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 121:

Forslag til folketingsbeslutning om et kirkeligt udvalg.

Af Niels Helveg Petersen (RV) m.fl.
(FremSAT 6/4 2006).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kirkeministeren (Bertel Haarder):

Siden 1849 har der stået i grundloven, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov, og i løbet af de 157 år er der gjort flere forsøg på at få omsat disse ord til en folkekirkelig forfatning. Det blev forsøgt med kommissioner i 1850'erne og 1860'erne, men det førte ikke til andet end lov om sognebåndsløsning. Det blev forsøgt med det kirkelige udvalg, der blev nedsat i 1903 og afleverede sin betænkning i 1907, og det blev forsøgt med et udvalg angående forholdet mellem staten og folkekirken, som blev nedsat i 1928. Dette udvalgs betænkning blev offentliggjort i 1940.

Forsøgene er strandet på, at der ikke har været tilstrækkelig opbakning til en kirkeforfatning. Der har enten manglet opbakning i kirkelige kredse eller i politiske kredse eller begge steder. Her er det i øvrigt værd at notere, at det kirkeråd, der indgik i forslaget fra 1907, og som forslagsstillerne henviser til, ikke skulle overtage lovgivningsmagten i folkekirken. Kirkerådet skulle kun høres, før Rigsdagen traf sine beslutninger om kirkelige love, og ifølge forslaget skulle kirkerådet kun have en slags vetoret i forbindelse med det, man ofte kalder kirkens indre anliggender, altså f.eks. liturgi, ritualer og salmebog.

Så vidt historien.

I stedet for med en kirkeforfatning er folkekirkens forhold blevet reguleret gennem lovgivning, men med den begrænsning, at Rigsdagen og senere Folketinget har afholdt sig fra at lovgive om det, der mest direkte vedrører kirkens liv og lære. Områder som liturgi, ritualer, bibeloversættelser og salmebog reguleres i stedet gennem kongelige resolutioner.

Jeg vil tilføje, at både ny kirkelig lovgivning og nye liturgier og ritualer bliver til i et samspil med mange forskellige parter inden for folkekirken. Det vil sige, at selv om vi hverken har kirkeforfatning, kirkeråd eller kirkemøde, har kirken alligevel den afgørende indflydelse på folkekirkens anliggender, og det var jo det, der var grundlovgivernes ønske med formuleringen »Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.«

Den kirkelige indflydelse udøves ved, at forslag til lovændringer som regel bliver udarbejdet af udvalg, hvor relevante parter som menighedsråd, præster, provster og biskopper er repræsenteret. Den kirkelige indflydelse udøves også ved, at forslag til lovændringer bliver sendt

i høring, og at de endelige forslag bliver påvirket af de høringsvar, som de forskellige parter afgiver.

Vi kan lige nu se et fremragende eksempel, nemlig det arbejde om strukturen og opgavefordelingen i folkekirken, som er i gang i øjeblikket. En arbejdsgruppe med repræsentation af alle relevante parter i folkekirken har lavet et oplæg, det er blevet sendt ud med bred opfordring til at komme med kommentarer, og der er kommet over 600 kommentarer. Arbejdsgruppen har derefter udarbejdet forslag til ændringer af det oprindelige oplæg. Forslagene bliver nu sendt i høring, og til efteråret ender det med en løsning, som altså vil være blevet til i det mest inderlige samarbejde med alle folkekirkens forskellige parter og organisationer.

Kl. 21.00

Når det gælder liturgi, ritualer og salmebog m.v., bliver forslagene til ændringer udarbejdet af kommissioner eller udvalg, som først og fremmest har medlemmer med stor teologisk og kirkelig sagkundskab. Den nye salmebog er jo et glimrende eksempel på, at der også bliver lyttet til de reaktioner, som en kommissions forslag bliver mødt med. Da salmebogskommissionen kom med sit endelige forslag i 2002, var der sket mange ændringer i forhold til det første forslag fra 2000.

Ifølge bemærkningerne til beslutningsforslaget skal det foreslåede udvalgs kommissorium bl.a. omfatte regler om medlemskab, de kirkelige embeders udnævnelser og kompetencer, regler for frihedsrettigheder, regler om behandling af læresager og regler om folkekirkens økonomi, herunder kirkeskatten. Jeg er selvfølgelig enig i, at folkekirken har behov for regler på disse områder, men reglerne er der jo også allerede. De er blevet til på den måde, jeg lige har beskrevet, og jeg har ikke hørt ønsker eller krav om, at der skal ændres grundlæggende på måden at gøre tingene på.

Reglerne skal selvfølgelig med mellemrum justeres for at passe til de aktuelle forhold. Det gælder f.eks. reglerne om behandling af læresager, hvor en arbejdsgruppe i øjeblikket er i gang med at se på mulige justeringer.

Der er efter min mening kun behov for en kirkeforfatning, hvis det er sådan, at Folketinget ikke længere ønsker at have et medansvar for folkekirken, og det kunne man jo sige var spørgsmålet, hvis der var et udtalt ønske i befolkningen om, at Folketinget skulle smide medansvaret fra sig. Men det er der jo mindst talt ik-

ke. Vi har en forbindelse mellem folkekirke og stat, som er med til at understrege, at folkekirken ikke er for en særlig udvalgt flok. Den er for enhver, der bor i Danmark, og som er døbt og selv ønsker at være medlem af den.

I bemærkningerne står der, at rummeligheden i den danske folkekirke er et stort gode og ubetinget skal fastholdes. Det er jeg enig i, men spørgsmålet er, om det vil være muligt at opretholde det, hvis vi får en kirkeforfatning, et kirke-møde eller et kirkeråd. Hvis det bliver til andet end et høringsorgan, hvis det bliver til andet end det, vi kender i forvejen, risikerer vi nemlig, at folkekirken bliver eksklusiv, kun for de særlig kristne, og hvis de særlig kristne begynder at tage patent på kristendommen, vil det måske gå som i Sverige, hvor medlemstallet rasler ned, hvorved flere borgere bliver religiøst hjemløse.

Det eksisterende samspil mellem de mange forskellige parter i folkekirken og Folketinget er med til at fastholde folkekirken som den brede og rummelige kirke, hvor et stort flertal af Danmarks befolkning føler sig hjemme. Det er med til at hindre, at en eller anden mere afgrænset gruppering kan komme til at dominere eller overtage kirken og med et flertal sætte sig på kirkens profil over for befolkningen.

Kort sagt: Regeringen mener, at et kirkeligt udvalg med den opgave at udarbejde et forslag til kirkeforfatning hverken er nødvendigt eller ønskeligt. Men jeg vil godt føje til, at jeg gentagne gange i min korte tid som kirkeminister til beroligelse for både forslagsstillerne og andre har sagt, at jeg som kirkeminister agter at opføre mig på en sådan måde, at de færrest mulige vil komme til at savne en kirkeforfatning. Deri ligger en forpligtelse over for dem, som forslagsstillerne ønsker skal sidde i et kirkeråd og deltage i kirkemøder, og det vil jeg gerne gentage her fra talerstolen.

Formanden:

Tak til kirkeministeren. Så er det fru Ellen Trane Nørby som ordfører.

Ellen Trane Nørby (V):

Da Venstres ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, ikke har kunnet være til stede, har jeg lovet at læse ordførerens tale op.

Det forslag, vi behandler, begrundes egentlig i sig selv, at det er overflødigt. Der ønskes lovgivet om emner, der allerede er lovgivet om, eller som er under udarbejdelse.

Det Radikale Venstre var en del af Venstre, da den store Venstrehøvding J.C. Christensen var leder af Venstre, og forslagsstillerne henviser netop til J.C. Christensen som begrundelse for en kirkeforfatning. Men hans tanker er jo gennemført, først og fremmest ved menighedsrådsloven af 1903. Menighedsrådsloven er mere end 100 år efter sin vedtagelse stadig en grundpille i den kirkelige lovgivning, og det vil den utvivlsomt blive ved med at være.

Kl. 21.05

Hvad nyt er der i at kalde menighedsrådsloven en del af en kirkeforfatningslov? Og hvad var det egentlig, J.C. Christensen ønskede derudover? Han ønskede et kirkeråd, der skulle høres, før Rigsdagen skred til lovgivning, men vi indhenter jo altid råd her i Folketinget, før vi skrider til lovgivning.

Der lovgives ikke i Folketinget, uden at alle kirkelige aktører er hørt mindst en gang. Ofte bygger den kirkelige lovgivning på udvalgsarbejde, hvor aktørerne har været medlemmer eller har været i grundige forhandlinger mellem Kirkeministeriet og lovgivningens brugere. Endelig kan enhver, der ønsker at påvirke lovgivningen, skrive til Folketingets Kirkeudvalg eller til de enkelte medlemmer, og aktørerne kan komme i deputationer i Kirkeudvalget, så ærligt talt: Kan vi ikke være enige om, at proceduren i Folketinget sikrer den størst mulige indflydelse i åbenhed for dem, der ønsker indflydelse?

I Venstre synes vi ikke, at Det Radikale Venstres forslag rummer noget epokegørende nyt, hverken formelt eller indholdsmæssigt. Som forslaget er udformet, ønsker forslagsstillerne tilsyneladende ikke, at der oprettes en kirkelig rigsdag, og det er heller ikke et hedt ønske hos nogen i folkekirken.

Vi bemærker i Venstre, at Det Radikale Venstre, i lighed med Venstre, ønsker rummeligheden i folkekirken bevaret, men ønsker man rummeligheden bevaret, er det nok klogt at holde sig langt væk fra et kirkeråd eller en kirkelig rigsdag. Der er for os ingen tvivl om, at en kirkelig rigsdag ville betyde både en mere udemokratisk opbygget folkekirke og mere lukkethed og eksklusivitet samt – hvad der ville være værst – en politiserende folkekirke. Det ønsker vi ikke i Venstre.

Angående de kompetencer, man ønsker beskrevet: Jamen hvad er det dog, der nødvendigvis gør et kirkeligt udvalg og en forfatning? Det var en revolution, da J.C. Christensen i 1903 fik gennemført menighedsrådsloven med valget og

valgbarhed for alle døbte i sognet. Siden har vi fået et valgt provstiudvalg, i de senere år er forskellige stiftsudvalg dukket op, og inden for en overskuelig fremtid vil vi også få demokratisk valgte organer på stiftsniveau. Vi nærmest svømmer i redegørelser og rapporter og udvalgsindstillinger om struktur.

Dertil kommer, at nedsættelse af et udvalg vil flytte den kirkepolitiske debat fra offentligheden til et lukket og eksklusivt forum. I Venstre vil vi derfor opfordre Det Radikale Venstre til, frem for at henvise debatten til et lukket udvalg, at fremlægge her i Folketinget, hvad det er for en kirkepolitik, Det Radikale Venstre ønsker.

En kirkeforfatning – ærlig talt: Hvad skal vi bruge den til? Vi kan lovgive om de ændringer af strukturen, vi ønsker, så der er ikke brug for en kirkeforfatning, og der er heller ikke noget større kirkeligt pres for at få den.

Formanden:

Tak til fru Ellen Trane Nørby. Så er det fru Karen J. Klint som ordfører.

Karen J. Klint (S):

Jeg har næsten lyst til at starte, hvor den forrige ordfører sluttede, om det pres, der måtte være udefra eller fra folkekirken selv.

Det kan godt ske, at der fra folkekirken selv ikke er et pres for en forfatning, men der har i hvert fald været et massivt ønske om at få et udvalg til at analysere visse forhold i folkekirken, måske også et lidt mere bredt sammensat udvalg end det, der bliver lagt op til i forslaget. Jeg husker i hvert fald stadig et brev fra oktober for et par år siden, som faktisk bad om nogle ting og støttede Socialdemokraternes tidligere forslag om at få nedsat et udvalg, der skulle danne grund for en bred folkelig debat. Der foreligger altså et ønske om, at der skal ske en analyse, en vurdering og alt muligt andet med henblik på en mere samlet fremtidig ordning. Det har vi faktisk på skrift, underskrevet af repræsentanter for biskopper, provster, præster og menighedsrådsforening, så mere tydeligt kan det vel ikke siges.

Det er jo rigtigt, at folkekirken er til debat i dag, og folkekirken er også til debat herinde. Vi har ikke i mange år set så mange lovinitiativer som inden for de sidste år, og det er godt nok, for folkekirken har jo nogle særlige forpligtelser i det danske samfund, i og med at den skal være rummelig og skal være tilgængelig for alle, også for ikkemedlemmer. Derfor er det kun godt, at

folkekirken er til debat, og det er også derfor, at folkekirken og folkekirkenes vilkår har alles bevågenhed.

Der er mange, der måske er lidt misundelige på folkekirkenes vilkår, fordi den har nogle særlige forhold og også bliver understøttet. Det har jeg nu ikke de store problemer med, og det har vi i øvrigt heller ikke i mit parti. I vores grundlovsudspil har vi jo beskrevet, hvordan vi synes, nogle ting kan fornys, og vi har også folkekirkenes rammer med.

KL 21.10

Vi vil gerne være med til at støtte, at der bliver nedsat et udvalg. Men jeg har altså lidt problemer med, at man i forslaget næsten har låst udvalget fast på, at det skal ende med et kirkeråd og et kirkemøde, så det udvalg, vi kan være med til at støtte, er nok et udvalg, der skal være lidt mere frit stillet med hensyn til, hvad det skal ende med – ikke med hensyn til de elementer, der skal undersøges, det synes vi faktisk er meget godt beskrevet, men at facilitisten skal skrives så meget på forhånd synes jeg er lidt problematisk, for hvad skal vi så bruge vurderingerne til? Hvis Det Radikale Venstre vil være med til at fritstille udvalget lidt mere end beskrevet her, kan vi sagtens finde ud af at være med til at støtte forslaget.

Jeg synes i øvrigt også, det er en meget god beskrivelse, Det Radikale Venstre har givet af udviklingen af Folketingets sammensætning. For dem, der ikke har læst det, vil jeg tillade mig at citere fra forslaget, hvor der står:

»I den nuværende kirkeordning er det Folketinget, der er øverste instans i forhold til folkekirken. Det kunne forsvares og forstås i tidligere tiders bondesamfund, hvor Folketingets enkelte medlemmer som oftest havde nær kontakt med deres egen sognekirke og fulgte det kirkelige liv på deres hjemegn. Det er i dag ikke det typiske billede. Et stort antal af Folketingets medlemmer interesserer sig kun lidt for folkekirken dagligdag. Folkekirkelige overvejelser spiller en ringe rolle for de fleste vælgere på valgdagen, og kandidaters syn på kirkelige forhold er yderst sjældent af betydning for opstillingerne.«

Det er jo den virkelighed, vi lever i, og derfor skal vi vel også som Folketing på et tidspunkt gøre op: Hvornår holder vi op med at zappe fra den ene dellovgivning til den næste dellovgivning, og hvornår lægger vi et samlet puslespil, som er lidt mere fremtidsikkert end det, vi har set de sidste par år, hvor det nærmest har været lidt lov hist og lidt lov pist?

Vi vil godt være med til at foretage en samlet vurdering med henblik på en lidt mere sikker fremtid for og et øget selvstyre til folkekirken, men vi vil ikke – som nogle garanteret vil sige om lidt – gøre op med grundlovens § 4. Det har vi ingen intentioner om, men vi vil gerne være med til at lave nogle nye pakkeløsninger på kirkenes egne betingelser.

Formanden:

Tak til fru Karen J. Klint. Så er det hr. Jesper Langballe som ordfører.

Jesper Langballe (DF):

Der er jo ikke noget nyt i, i hvert fald ikke noget helt nyt i, at Det Radikale Venstre gerne vil have en kirkeforfatning og gerne vil adskille kirke og stat, men sådan har det jo ikke været i alle de 100 år, Det Radikale Venstre har eksisteret. Det Radikale Venstre havde faktisk engang en storartet kirkepolitik, hvor man så staten som en delvis garant for det, man kaldte den tålsomme folkekirke.

De forskelligheder, vi har oplevet, hænger jo sammen med, at Det Radikale Venstre fra begyndelsen var en besynderlig fusionering af grundtvigske husmænd og brandesianske fritænkere fra Københavnstrup. Hos en skikkelse som Jørgen Jørgensen, Lejre, var det det grundtvigske element, der dominerede, men den interne strid fortsatte, indtil det for nogle ganske få år siden blev den brandesianske fritænkertilinje, der overtrumfede den grundtvigske linje, og så ændrede partiet sin kirkepolitik. Nu skulle kirke og stat adskilles.

Så er der en ting til, der i nutiden er knyttet til De Radikale. Det er den muslimske invasion i Danmark og hele den vestlige verden, hvor De Radikale jo har ønsket at optræde som den inkarnerede politiske korrekthed, der siger, at der skal være fuldstændig lige vilkår for religionerne, hvor grundloven og vi siger: Nej, der er ikke troslighed i Danmark, der er trosfrihed, sådan som grundlovens § 4 fastslår.

Når man læser den egyptiske islamkritiker Bat Ye'ors' uhyggelige bog »Eurabia«, hvor hun forestiller sig et arabiseret Europa, som jo allerede er på vej, synes jeg, man kan se for sig som dansker, hvordan folkekirken, i den skikkelse vi kender den, simpelt hen er en forudsætning for nationens overlevelse – ikke ved at være en kamporganisation, men netop ved at være det, der hele tiden minder os om, hvad vi selv er.

Kl. 21.15

Så vil jeg godt sige om selve sagen, at jeg synes, der er noget prokuratoragtigt ved De Radikales og andre kirkeforfatningstilhængeres brug af § 66 i grundloven, den såkaldte løfteparagraf. Sagen er jo, at da den paragraf blev til, var der stor, stor uenighed om, hvad den betød. Det gjorde man sig faktisk ikke rigtig klart, men det er helt givet, at der var nogle, der så den som en løfteparagraf for en kirkeforfatning. Men allerede først i 1850'erne, altså lige efter grundlovens vedtagelse, stod det bl.a. Grundtvig fuldstændig klart, at en kirkeforfatning ville være døden. Ud fra Jyske Lovs ord »Med lov skal land bygges« siger Grundtvig: »Ved lov« i § 66 skal ikke tolkes som ved en lov og slet ikke som ved én lov, men tolkes som ensbetydende med ved lovgivning. Den tolkning har jo i virkeligheden stået fast lige siden.

Som kirkeministeren gjorde rede for, er der jo hele tiden gjort en række tiltag for at få kirkeforfatningen på plads, men der er ingen, der har ønsket den. Allerede da grundlovsfædrene diskuterede spørgsmålet, var befolkningen bedøvende ligeglad med forfatningsspørgsmålet. Det, der interesserede folk meget mere, var den kirkelige frihed, de kirkelige frihedsrettigheder, sognebåndsløsning og den slags.

Jeg synes, man må sige i dag, at det blev den grundtvigske tolkning, der sejrede, og sådan har det i virkeligheden været lige siden. Jeg synes også, man må sige, at i dag har vi en folkekirkeordning, der aldrig er blevet konciperet fiks og færdigt af en bestemt person eller en bestemt gruppe, og jeg må indrømme, at jeg må spørge: Hvorfor har vi den så? Når jeg skal svare på det, er jeg helt flov over det, for man kan ikke sige det her fra Folketingets talerstol uden at blive overfaldet. Men jeg kan ikke se nogen anden forklaring, end at det må være Vorherre, der har ordnet det sådan.

Og hvor er den folkekirkeordning dog lykkelig! Den betyder, at vi ikke har et præstestyre, at vi ikke er styret af den mest højtråbende kirkelige retning, og at vi ikke har fået en kirkesynode som i Sverige, hvor den pudsigt nok er en fuldstændig kopi af Riksdagen. Der er de samme partier, partierne har de samme indbyrdes størrelsesforhold, og som kirkeministeren sagde: Medlemmerne flygter væk fra statskirken.

Lad os prise os lykkelige for, at De Radikale ikke har magt, som de har agt, så vi ikke får en kirkeforfatning.

Formanden:

Tak til hr. Jesper Langballe. Så er det fru Sidsel Leth Svensson som ordfører.

Sidsel Leth Svensson (KF):

Da vores ordfører ikke kan være til stede, skal jeg redegøre for den konservative holdning.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi ikke, at Folketinget udarbejder en kirkelig forfatning. Vi mener ikke, der er behov for det, og vi frygter for de mulige konsekvenser. Forslaget kan meget vel blive første skridt mod noget rigtig, rigtig skidt.

En forfatning for folkekirken med et medlemsvalgt kirkeråd, som kan behandle forskellige organisatoriske spørgsmål, er måske o.k., men vi frygter, at det bliver en glidebane. Hvad er næste skridt? En forsamling, der kan vedtage teologiske udmeldinger? Det må for alt i verden undgås.

Det virker jo vældig demokratisk med et medlemsvalgt kirkeråd og et kirkemøde, men vi frygter, at der er stor risiko for, at forsamlingen kan blive domineret af bestemte kirkepolitiske retninger, som ønsker at indrette folkekirken på den måde, som bedst tilgodeser de pågældende retningers egne kirkepolitiske opfattelser. Det ville betyde mindre frihed for de enkelte menigheder og en mere snæver folkekirke end den folkekirke, som vi kender i dag, og som vi holder af.

Kl. 21.20

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi en rummelig folkekirke, hvor omdrejningspunktet er de enkelte sogne, og en folkekirke, der accepterer brede forskelligheder. Det er netop det, der sikrer folkekirkens enhed og det stærke kulturfællesskab, som folkekirken er med til at formidle. Til gengæld er vi meget åbne over for Kirkeligt Samfunds ideer til lovfæstede, indirekte valgte stiftsråd, som kan give ideer og inspiration til sognenes kirkelige arbejde. Det er i hvert fald en bedre løsning for folkekirken.

En kirkeforfatning vil også betyde, at forholdet mellem kirke og stat svækkes, og vi kan da også læse i bemærkningerne til forslaget, at det netop er det, der er forslagsstillernes slet skjulte hensigt. Det er også netop, så vidt jeg husker, Det Radikale Venstres plan.

Jeg vil gerne kraftigt understrege, at Det Konservative Folkeparti i den grad vil kæmpe for den danske folkekirkens fortsatte og stærke tilknytning til staten. Med folkekirken har vi et unikt kulturfællesskab, og hvad enten man er

troende eller ej, har 500 års evangelisk-luthersk indflydelse sat sine spor i vores alle sammens bevidsthed.

Det Konservative Folkeparti kan derfor ikke støtte forslaget.

Formanden:

Tak til fru Sidsel Leth Svensson. Der er lidt tyndt besat med ordførere, så vi kan gå helt til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Niels Helveg Petersen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er jo sent på dagen og sent på sæsonen, og man kan måske sige, at netop fordi det er sent på dagen og sent på sæsonen, er det måske ikke det allerbedste tidspunkt for en drøftelse af denne art, men sådan måtte det jo være i betragtning af Folketingets arbejdsbyrde. Men jeg kan bebude allerede nu, at vi vil bestræbe os på at genfremsætte forslaget tidligt i næste samling, så vi får mulighed for at gennemføre en større debat og få en egentlig behandling, også i udvalget, af nogle spørgsmål, som jeg mener bør dyrkes.

Først: Er der noget behov for ændringer af den folkekirkelige ordning? Jeg synes, ministeren og de borgerlige ordførere tager lidt for let på det. Vi skal altså ikke længere tilbage end til oktober 2004 under den tidligere kirkeminister, før et meget stort udsnit af det, som med et lidt ejendommeligt udtryk hedder det kirkelige landskab, bad om, at der nu blev nedsat et udvalg, der skulle diskutere folkekirkens ledelse og organisation.

Der var dukket en række stridspunkter med den daværende kirkeminister op, og de førte til, at den prekære balancegang, som har præget dansk kirke Lovgivning, pludselig viste sine svagheder. Svaghederne kom til syne, og systemet kunne ikke fungere ordentligt, fordi der pludselig ikke var den respekt for skrevne/-uskrevne regler, som ellers har præget dansk kirkepolitik. Et system er jo ikke stærkere end det svageste led, vi så svaghederne i den nuværende kirkeordning ganske tydeligt, og det har bl.a. aktualiseret ønsket om at komme videre og diskutere en egentlig kirkeforfatning.

Kirkeministeren er jo selv i gang med en gennemgang af folkekirkens organisering med debatoplæg om opgaver i sogn, provsti og stift, og det synes jeg er helt udmærket. Jeg er sikker på, at der ud af dette arbejde vil komme megen inspiration og forhåbentlig også inspiration til

klog lovgivning. Det arbejde deltager vi meget gerne i.

Kl. 21.25

Men når man ser på den kirkelige orden for sognet, provstiet og stiftet, som den er beskrevet i debatoplægget, bliver man altså slået af, at det ikke er nogen enkel organisation, der skal bygges op. Det, jeg også bliver slået af, er, at man beskæftiger sig med enkeltledene, de underliggende led – altså sognet, provstiet og stiftet – men man beskæftiger sig altså ikke med, om der også er behov for en kirkeforfatning, et landsdækkende kirkeråd eller en anden organisation, som er landsdækkende. Det er i mine øje lidt underligt at gå uden om den diskussion, og jeg mener, der er behov for en sådan gennemgang.

I det indlæg fra fru Birthe Rønn Hornbech, der blev læst op, og som jeg i øvrigt ikke skal polemisere imod, blev det sagt, at J.C. Christensen jo havde fået gennemført sin plan. Nej, det turde være forkert at påstå. Netop da loven om menighedsråd var gennemført, tog han jo skridtet videre og nedsatte et kirkeligt udvalg, fordi det klart var grundlovens hensigt, at der skulle være en kirkeforfatning.

I fru Birthe Rønn Hornbechs indlæg blev der også spurgt, hvorfor Det Radikale Venstre så ikke selv har skrevet en kirkeforfatning. Det har vi ikke gjort med velberåd nu, for jeg synes netop, det er kirkens egne folk, der skal stå for udformningen af et udkast til en kirkeforfatning. Jeg synes, det er det bedste, at det bliver til på den måde og får den tilblivelsesproces, så det ikke er et enkelt eller flere politiske partier, der skriver en kirkeforfatning, men at det bliver overladt til folkekirken selv. Det er bedst i overensstemmelse med det synspunkt, at vi skal overlade til folkekirken at bestyre egne indre anliggender.

Jeg vil gerne sige tak til fru Karen Klint for den åbne og elskværdige modtagelse, og jeg hæfter mig meget ved fru Karen Klints tilslutning til det synspunkt, som findes i bemærkningerne til beslutningsforslaget, nemlig at rummeligheden er vigtig, men om Folketinget, sådan som Folketinget udvikler sig, fortsat er det rette forum til at være øverste organ for folkekirken, er det, jeg har mine stærke tvivl om.

Jeg er sikker på, at hvis udviklingen fortsætter, sådan som vi har set, og vi ser 10, 20 år frem, vil Folketinget til den tid formentlig være et endnu mindre egnet organ. Jeg vil tro, at hvis det går, som det er gået de sidste 10, 15, 20 år, vil den naturlige forbindelse mellem Folketingets

medlemmer og folkekirkens daglige liv være endnu mere tynd end i dag, og er det så særlig betryggende at overlade det til netop Folketinget at være øverste organ, når der så klart er stillet en anden mulighed op i vores forfatning?

Til hr. Langballe vil jeg gerne gøre den historiske bemærkning – og han må tro mig – at Det Radikale Venstre aldrig har haft adskillelse af kirke og stat i sit principprogram. Der var en diskussion om det i 1905, men netop på grund af det skisma, som hr. Jesper Langballe afslørede et så udmærket kendskab til, blev et bestemmelsesudkast i principprogrammet om adskillelse af kirke og stat taget af bordet og trukket tilbage, og man samlede sig i stedet om at udvikle arbejdet i menighedsrådene.

Derimod er det rigtigt, at det radikale landsmøde for et par år siden vedtog, at Det Radikale Venstre i forbindelse med en grundlovsrevision skulle arbejde for adskillelse af stat og kirke. Det vedtog et flertal på landsmødet, det skete ikke uden debat, og der var et betydeligt mindretal, men det var landsmødets udtalelse. Men det, der foreligger her, er jo netop ikke et forslag om revision af grundloven, og adskillelse af kirke og stat forudsætter jo som bekendt, at der gennemføres en revision af grundloven.

Når der især blandt unge mennesker er meget stor diskussion om kirke-stat-forholdet i disse år, er grunden jo bl.a. hele diskussionen om islam og de unge menneskers afstandtagen fra sharialovgivningen. Mange af de unge mennesker, jeg kender, siger altid: Jamen når vi nu er så meget imod sammenblandingen af kirke og stat, når det drejer sig om den muslimske verden, skulle vi så ikke tage at feje for egen dør? Det er et synspunkt, som med nogen logik kan fremføres, og i hvert fald fremføres det i mit parti. Men det er ikke det, der foreslås her. Her foreslår vi at bygge videre på det, der egentlig er grundlovens hensigt, nemlig at indrette sig med en kirkeforfatning.

Kl. 21.30

Jeg siger hermed tak for modtagelsen. Jeg forventer ikke dette beslutningsforslag vedtaget i denne samling, men jeg forventer, at diskussionen vil fortsætte i de kommende år, og jeg ser frem til en sådan diskussion. Jeg ser med stor glæde på, at folkekirkens forhold er langt mere til debat i disse år, end de har været tidligere. Jeg har inden for de sidste 12 måneder deltaget i flere kirkediskussioner, end jeg har i den øvrige del af min folketingspolitiske karriere.

Formanden:

Der er et par korte bemærkninger til ordføreren. Først fru Karen J. Klint.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg er meget enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at udviklingen herinde netop øger behovet for en samlet lovgivning om folkekirken. Jeg kunne såmænd sige, at det måske også er tilfældet – for at bliv i grundlovens ord – for de fra folkekirken afvigende trossamfund. Der kunne måske også godt tales for et udvalg på det område.

Det, jeg vil bede om en replik til, er netop:

Skal vi stoppe med et udvalg om folkekirken, eller skulle vi ikke også se på, om vi skal have et udvalg til at se på de øvrige trossamfund, så de ikke skal kigge i gaveregulativet og andre sjove steder, i udlændingelovgivningen, og hvor de nu ellers skal kigge, for at se lidt om deres forhold? Vil Det Radikale Venstre være med til at se på begge de paragraffer i grundloven i næste samling?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Med vilje foreslog vi i første omgang alene at se på grundlovens § 66, fordi den er så enkel og klar, og fordi der har været meget behov for det og megen diskussion om netop forholdet mellem Folketing og folkekirke. Men det er da indlysende, at der også er et behov for at se på en udmøntning af grundlovens § 69. Der er mange uklarheder og ting, der ikke forstås rigtigt i forbindelse med andre trossamfund her i landet, om forskellen på anerkendte og godkendte trossamfund osv., så jeg ser et klart behov for også at få en diskussion om, hvorvidt der skal gennemføres en lovgivning, der lever op til kravet i grundlovens § 69.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

I øjeblikket står vi over for kommende lovgivning, der har afsætt i, at kommunalreformen betyder strukturændringer for folkekirken – noget, som ikke var forventet, da kommunalreformen var i sin spæde vorden. Det ene forhold efter det andet dukker op, og vi har jo f.eks. heller ikke helt fundet ud af, hvordan vi skal gøre op med begrebet stiftamtmand, selv om funktionen nedlægges. Hvordan skal vi så få den rolle besat, hvis den i øvrigt skal besættes?

Hvilke faremomenter ser Det Radikale Venstre, ikke kun i udviklingen i medlemssammensætningen herinde, men også i udefra kommende ting, som gør det nødvendigt med en samlet lovgivning for folkekirken?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg synes også, det er ganske berettiget at pege på kommunalreformen, men jeg vil nu nok mene, at noget af det arbejde, som kirkeministeren har sat i værk, sikkert også vil beskæftige sig med netop kommunalreformens virkninger. Det forventer jeg i hvert fald.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Hr. Niels Helveg Petersen henviste til det såkaldte kirkelige landskabs ønske for nylig om at få en udredning af magtstrukturerne i folkekirken. Det er jo rigtigt nok, at der er nogle, der har den skik at udnævne sig selv og hinanden til det kirkelige landskab, men vi kan jo lige så godt sige det, som det er: Det var Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, som var stærkt interesseret i det, fordi de bl.a. gerne vil bestyre Fællesfonden sammen med kirkeministeren.

Det er klart, at sådan har det altid været. Der har altid været nogle fromme og måske lidt magtbrunstige klubber, som gerne ville føre ordet i folkekirken. Men prøv engang at spørge på gader og stræder, spørg de ganske almindelige bandedøbte medlemmer af folkekirken, om de går og brænder for en kirkeforfatning. Det tror jeg ikke de gør. Jeg har altså aldrig hørt nogen sige: Åh Langballe, kan du ikke sørge for, at vi snart får en kirkeforfatning, for det trænger vi til herhjemme.

Kl. 21.35

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg må sige, at jeg bryder mig ikke meget om udtrykket magtbrunstige organisationer. Det synes jeg er uretfærdigt, vil jeg gerne sige. Nogle af de organisationer, vi har at gøre med, tilsluttede sig jo Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers ønske, og de repræsenterede jo både præster, provster og bisper, så jeg synes ikke, det er en rimelig betegnelse.

Men nej, jeg hører heller ikke, når jeg færdes på gader og stræder, et sådant ønske vælte op fra folkedybet. Men det er altså efter min me-

ning heller ikke afgørende for, om man skal tænke sig om, og når jeg prøver at se fremad for folkekirken vedkommende, tror jeg nu, det er klogt at tænke i de baner, som er indeholdt i forslaget.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Hvis er folkekirken? Folkekirken er vel egentlig denne store tavse mængde af almindelige barnedøbte mennesker.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde tidligere, at det skal være kirkens egne folk, der skriver en forfatning. Man hører også ofte i de politiske debatter udtrykket folkekirken selv, men kan hr. Niels Helveg Petersen ikke se, at vores nuværende folkekirkeordning skal beskytte befolkningen mod begreberne kirkens egne folk og folkekirken selv? Det er klart, at når kirken blot er de almindelige barnedøbtes kirke, kan der ikke være nogen i den kirke, der har prokura til at tale på dens vegne eller til at bestyre dens forhold, og så beder man venligst Folketinget om at gøre kirken den tjeneste at styre de ydre rammer, så kirken kan blive fri for at gøre det selv og dermed blive fri for at forråde sig selv.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hvem der ejer folkekirken er jo et godt spørgsmål. Det er der jo ikke nogen der gør. Folkekirken er ikke nogens, den er ikke statens, den er ikke kommunernes, og den ejes i hvert fald heller ikke af dem, der byggede kirkerne. Den er heller ikke menighedsrådets eller præstens, så det er helt klart, at der er betydelig uklarhed om dette, og det kan på mange måder være frugtbart.

Men som tingene har udviklet sig, og som samfundsudviklingen er gået, tror jeg, det er sundt for folkekirken, at den kommer til at bestyre sine egne indre anliggender, og det er sådan set det, der er hensigten med forslaget. For så vidt angår domstolene, vedtog vi noget for nogle år siden. Efter tamilsagen gennemførtes den ordning, at domstolene nu er selvforvaltede. Domstolsstyrelsen er ikke underlagt Justitsministeriet. Det er ikke den samme problemstilling, men den ligner, og hvorfor skal man ikke overlade til sådanne institutioner i vort samfund – nu er det jo ikke en statsinstitution i folkekirken tilfælde – at styre sig selv? Var det ikke bedre, kunne det ikke blive mere frugtbart, end når det er embedsmænd i Kirkeministeriet, kir-

keministeren og i sidste instans Folketinget, der gør det?

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Hr. Niels Helveg Petersen talte om De Radikales landsmøde, hvor jeg kunne forstå, at unge mennesker sagde, at når sharia er noget, vi må holde ude ved at adskille religion og politik, må det også gælde for folkekirken.

Jeg vil spørge: Kan hr. Niels Helveg Petersen ikke se, at denne forståelse af religionsløshed – det at man dyrker en abstrakt lighed, jeg kunne også godt sige en neutralitet – netop er det, der for så vidt lukker djævelskabet i den gamle lignelse ind. Huset, der er fejlet og prydet, ligger åbent for syv andre ånder, der er værre end den ene, der er drevet ud.

Kl. 21.40

Kort sagt: Hele denne dyrkelse af en abstrakt humanistisk lighed eller neutralitet er det stik modsatte af det, der har skabt den danske folkekirkes folkelighed og dermed verdslighed, hvor det netop er evangeliet, der dømmer kirken og dermed folket til også at leve i verdslighed, fordi ingen kan tage patent på den retfærdige Gud. Kun der, hvor kristendommen forkyndes, er der i virkeligheden verdslighed, mens den neutralitet, som Det Radikale Venstre vil indføre via sin lighedsdyrkelse, lukker op for det totalitære djævelskab, som man vil undgå.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg dyrker ikke en sådan lighedsdjævel, og det, jeg synes er misforståelsen i hr. Søren Krarups synspunkt, er, at hr. Søren Krarup går ud fra, at hvis man laver en kirkelig forfatning, hvorefter der ved afstemning vælges en ledelse af kirken, lukker man djævelskabet ind. Er der noget som helst belæg for at sige, at folkevalgte forsamlinger i Danmark er begyndelsen til at lukke djævelskabet ind? I al almindelighed ikke. Det gælder ikke i kommunalbestyrelser og andre steder, og jeg er ikke bange for, at en kirkeforfatning, som udgår af valgte folk, som tilhører folkekirken, lukker djævelskabet ind.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Så vil jeg lige sige noget andet. Hr. Helveg Petersen mente, at den danske folkekirke gik mod sin afvikling, men jeg vil spørge hr. Niels Helveg Petersen, om han ikke vil give mig ret i, at den

udvikling, vi har oplevet de sidste 5 år, som jo betyder et systemskifte, hvor det er helt tydeligt, at det danske folk samler sig på en anden måde end tidligere, fordi det er udsat for en trussel, nemlig den islamiske invasion, måske netop lægger op til, at folkekirken går en fremtid i møde, hvor den vil blive et stadig stærkere folkeligt bånd?

Forholdet er jo, at vi har folkekirken af folkelige grunde, slet og ret fordi den største del af det danske folk tilhører den evangelisk-lutherske kirke. Den er ikke en særlig kristelig kirkeordning, den er en historisk given folkelig ordning, og det vil sige, at det pres fra islam, som Danmark ligesom den vestlige verden som helhed er ude for, tværtimod vil føre til en større samling om folkekirken, ligesom det har medført befolkningens samling om det nationale. Det er jo det, der er sket siden systemskiftet i 2001, så jeg tror, den danske folkekirke går en fremtid i møde, hvor den virkelig vil være folkeligt samlende og dermed styrket.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg har det dårligt med at sammenligne 2001 med 1901-systemskiftet. Det, der skete i 1901, var den endelige sejr for parlamentarismen, den endelige sejr for det synspunkt, at landets regering skal udgå af Folketingets flertal, og et systemskifte af den art kan jeg slet ikke få øje på i 2001.

Jeg glæder mig over, og jeg synes, det er godt, at der er stor diskussion om og interesse for folkekirken, men man skal alligevel ikke være blind for – som det jo i øvrigt fremgår fuldkomment af det debatoplæg, som kirkeministeren har lavet – at folkekirkens procentandel falder

med omkring et halvt procentpoint om året. Ifølge Kirkeministeriet er medlemsprocenten faldet fra 89 til 83 siden 1990, og jeg tror, det er meget sandsynligt, at en sådan udvikling kan tænkes at fortsætte. Jeg glæder mig over, at der er mere kirkelig debat, men der er også en stor debat om, hvorvidt den nuværende kirkeordning nu også er den rigtige, og om der ikke skulle banes vej for, at folkekirken kan styre egne indre anliggender.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 19. maj 2006, kl. 10.00

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 21.44
